45ste jaar. — Nr 102. Zaterdag 27 Augustus 1898.

Men schrijft in te **Tongeren** bij M. COLLÉE, uitgever en eigenaar van dit blad.

De *Postrijder* verschijnt 's dinsdags, 's donderdags en 's zaterdags.

Alle toezendingen van brieven, geld of aankondigingen moeten *franco* gedaan worden aan den uitgever, **Groote Markt, nr 37-39, te Tongeren.**

DE POSTRIJDER
DER PROVINCIE LIMBURG.

Abonnement:

Drie maal per week **6** franks per jaar.
Twee » » **5** » »
Een » » **4** » »
Een blad afzonderlijk **10** centiemen.
De abonnementen zijn vooraf betaalbaar.
Aankondigingen **15** centms per drukregel.
Reclamen, vonnissen en andere artikels vooraan of binnen in het blad: **1** fr. enp drukregel.

TONGEREN, DEN 27 AUGUSTUS 1898.

Van alles wat.

Onze lezers herinneren zich ongetwijfeld de wanordelijkheden en bloedige tooneelen, die, voor eenige weken, in sommige streken van Italië plaats grepen. Wij hebben er destijds op gewezen hoe de Regeering van Koning Humbert in die feiten een voorwendsel zocht om de katholieken met buitengewone strengheid te vervolgen. Sedert dien zijn verschillende stemmen opgegaan, zelfs in het kamp onzer tegenstrevers, om de onrechtveerdige behandeling, waarvan onze geloofsgenooten het voorwerp waren, af te keuren.

***

Thans is het de beurt aan Z. H. Leo XIII. In eene merkweerdige Encycliek tot de bisschoppen, de geestelijkheid en de gelooviven van Italië gericht, teekent de Paus krachtdadig verzet aan tegen de onbillijke handelwijze der overweldigers-regeering. Hij wreekt de katholieken van het schiereiland over de hun valschelijk ten laste gelegde beschuldigingen en schandvlekt de onwettige maatregelen, tegen hen genomen. Dit geeft Hem gelegenheid te doen uitschijnen wat al voordeelen de door de katholieken gesichte instellingen aan de bevolking, vooral aan de mindere klas, bezorgden; hoe het tijdelijk en zedelijk welzijn van 't volk alleen het doel was, door de inrichters en leden dier instellingen beoogd. Dat zij een gevaar waren voor de veiligheid van den Staat, zooals sommigen beweren, weerlegt de Paus ten volle, evenals hij aantoont dat zij niet in het minste betrokken waren in de gepleegde wanordelijkheden. Hunne afschaffing is dus van wege de Italiaansche Regeering eene daad geweest van schandelijke willekeur en ongehoorde volksbenadeeling.

***

De ware oorzaak van de oproerige tooneelen, die Italië teisterden, is te zoeken in de misslagen, door de vrijmetselaars regeering begaan. Door hare vervolgings-politiek tegen de Kerk verblind, heeft zij de plannen der omwentelaarspartij in de hand gewerkt en het terrein voorbereid ter verspreiding der oproerige leerstelsels. Zij oogst dus enkel wat zij gezaaid heeft. Dat wordt door het pauselijk schrijven in 't licht gesteld. Tevens maakt de H. Vader van de gelegenheid gebruik om andermaal zijne onverveemdbare rechten op het Hem ontroofde wereldlijk gezag te doen gelden. Zooals Pius IX, roemrijker gedachtenis, wijkt Leo XIII geen duimbreed van de hem door de omstandigheden opgelegde houding af. Hoewel sommige kortzichtige politiekers, in de laatste jaren, op eene wijziging in 's Pauzen staatkunde gehoopt hadden, blijft Hij immer met dezelfde krachtdadigheid de eischen der Driekroon staande houden.

***

Ten slotte zet de H. Vader de geestelijkheid en de gelooviven van Italië aan, om moedig op het ingeslagen pad voort te gaan. Hij maant hen aan immer binnen de palen der wet en onder de leiding der hoogere Overheid voor hunne geheiligde rechten te blijven voortstrijden, zooals zij het tot hiertoe deden. De onrechtveerdigheid der maatregelen, waartoe de vervolgers hunne toevlucht namen om hen te bekampen, is een onloochenbaar blijk van de wettigheid en gegrondheid der zaak welke zij verdedigen.

***

Het kan niet missen of de Encycliek van Leo XIII zal eenen diepen indruk maken, niet alleen in Italië, maar ook daarbuiten. Het zedelijk gezag van den Paus, dat in de laatste tijden sterker bleek dan ooit, geeft aan zijn woord eene bijzondere kracht wier invloed zelfs zijne vervolgers niet ontwijken kunnen. Moght zijne bemoeiing heilzame vruchten afwerpen voor het diepbeproefde Italië in 't algemeen, en voor zijne katholieke bevolking in 't bijzonder!

***

Bij de hevige hitte, die er thans heerscht, zijn de marschen en bewegingen, waartoe onze troepen op beurt verplicht worden in het kamp van Beverloo, niet zonder bezwaren.

Men houdt er zich mee bezig in het ministerie van oorlog en 't is te hopen dat men zal handelen. Het ware zoo eenvoudig de oefeningen op een ander tijdstip van 't jaar te bepalen.

De geest van ouden slenter zal zeker opwerpingen te maken hebben; maar wij hebben vertrouwen in M. Vandenpeereboom, die aan den ouden slenter niet toelaat de maatregelen te veranderen, die zijn gezonden zin en zijne zorg voor 't welzijn van den soldaat hem ingeven.

***

Verscheidene landbouwers in den omtrek van Brussel zijn bedrogen geweest door eene landverhuizingsmaatschappij van Londen, die hun 20 fr. deed betalen, zoogezegd voor inlichtingen, en dan geen teeken van leven meer gaf. Talrijke klachten zijn bij het parket ingekomen.

***

Men heeft te New-York reeds een hotel gebouwd met drie en twintig verdiepen. De Amerikaansche bouwmeesters zijn nu van zin een huis te bouwen met twee honderd verdiepen. Dit monstergebouw zal 900 meters hoog zijn, eene oppervlakte van 120,000 vierkante meters beslaan, 100,000 kamers bevatten en 400,000 huurders herbergen!

Eene geruchtmakende ontdekking.

Vervaardiging van het eiwit.

BIJNA DE KUNSTMATIGE VOEDING.

Het congres van scheikunde, dat te Weenen geeindigd is, werd gekenmerkt door eene ontdekking waarvan het belang, onder gezondheidkundig opzicht, aanzienlijk moet zijn. Het betreft de kunstmatige voortbrengst van eene eiwitstof, welke juist dezelfde voedzame hoedanigheden zou hebben als het natuurlijk eiwit.

Dit vraagstuk, een der moeilijkste door de organische scheikunde op te lossen, werd gedurende vele jaren door dokter Leo Lilienfeld, van Weenen, opgezocht. Deze geleerde gaat te werk bij synthesis, en het middel dat hij voorstaat is zoo eenvoudig dat al zijne collegas van het congres, in wier tegenwoordigheid hij zijne proefnemingen vernieuwde, verbluft stonden.

Door de verdamping van phenol en een zeer weinig gekend zuur, genaamd amydoacétique, met eene kleine hoeveelheid oxydephosphorochloride, bekomt dokter Lilienfeld rechtstreeks een volkomen verteerbaar voortbrengsel, dat hij « pepton » noemt, en dat niets anders is dan kunstmatige scheikundig zuivere eiwitstof. Hij heeft zijn betoog verder gedreven: bij middel eener eenvoudige terugwerking ter zitting, heeft hij bewezen dat de verkregen eiwitstof volkomen gelijk was aan de natuurlijke.

Indien de ontdekking van den Oostenrijkschen scheikundige houdt wat zij belooft en indien men een stelsel vindt om de « pepton » in het groot te vervaardigen, zal de voeding van den mensch heel en al veranderd worden: het vleesch, de eieren, het brood zelfs zullen vroeg of laat vervangen worden door de kunstmatige eiwitstof, waarvan de inkoopprijs noodzakelijk gering zal zijn.

De veeziekte.

De muil- en pootziekte, die zoo onverwacht onze verstallen bezocht heeft, doet vervaarlijke voortgang in onze provincie. Deze toestand heeft de provinciale overheid gedwongen om strenge maatregelen voor te schrijven ten einde de plaag te bestrijden.

Doch de smettelijkheid dezer ziekte is zoo groot dat de krachtdadigste middelen dikwijls onbekwaam zijn om haar in haren gang tegen te houden.

Is dat eene reden om niets te doen, zoo als sommige personen het verlangen? De voorzorgen door de overheid genomen, zoo zij niet toereikend zijn om het kwaad oogenblikkelijk te doen verdwijnen, zullen ten minste voor uitwerksel hebben de ziekte te bestrijden, haren voortgang gedeeltelijk te beletten en er alzoo een spoediger einde aan te stellen.

Het is dus grootelijks te wenschen dat elke veehouder zich goedwillig onderwerpe aan de voorschreven maatregelen. Dit is het beste middel om een spoedig einde aan de plaag te stellen.

Liefde is blind.

Twee blinden die elkaar lief hebben.

Hij eene onaanzienlijke, verschrompelde gestalte met een leelijk gezicht; zij lang en mager, met geelachtige gelaatskleur en ziekelijk voorkomen.

Weldadige lieden hadden hun, vele jaren geleden, in een blindeugesticht een onderkomen bezorgd.

Daar waren beiden opgevoed.

Als kinderen speelden ze met elkaar en ze voelden zich blij en tevreden. De wereld met hare vreugde was hun even vreemd gebleven als de legenspoeden van het dagelijksche leven; hadden slechts hun stil behagelijk tehuis met den grooten tuin, anders niets. Hier waren ze gelukkig. Hoe het daar buiten zijn mocht, daar, waar ze eigenlijk behoorden te zijn, dat wisten ze niet. Alleen dat ze elkaar lief hadden dat was hun duidelijk.

. . . . . .

Een heete zomerdag.

Met hun tweeën zaten ze in den hof op eene bank.

— Zeg, Paul, ik ben zoo blij!
— Waarom, Anna?
— Weet ge dat dan niet? Morgen...
— Morgen zal die beroemde oogmeester komen.
— Ja, en die zal ons beiden zieude maken.
— Zou hij dat werkelijk kunnen?
— Wel natuurlijk kan hij dat; daar is hij toch voor!
— Nu zal ik dan toch eindelijk uw lief gezicht eens kunnen zien; daar ben ik zoo blij om.
— Daarom alleen?
— Daarom alleen!
— Maar Paul, zegde ze lachend, hoe weet ge, dat ik een lief gezicht heb?
— Wel, ik heb u in mijnen droom gezien, al tweemaal. Ge had gouden haar, en vleugels, wit als sneeuw.
— Als dat eens waar was!
— Dat is waar!
— Was ik zoo schoon? vroeg ze, en vatte zijne hand. Zoo schoon... Paul, als ik er over nadenk, geloof ik, dat we elkaar nog wel meer zullen lief hebben, wanneer we maar eerst elkaar kunnen zien. Dat moet toch wel heerlijk zijn! Denkt ge dat ook niet?
— Ik weet het niet, antwoordde hij peinzend, En toen zwegen beiden.

. . . . . .

De groote dag was voorbij, de operatie aan de oogen was geschied. Wanneer niet alles bedroog, moest ze gelukt zijn.

— Niemand mag de eerste veertien dagen het verband van de oogen nemen! Dat had de dokter beiden nog uitdrukkelijk gezegd, voor hij weer vertrok.

Den volgenden avond, toen de zon reeds was ondergegaan, zaten ze weer naast elkaar in den hof.

— Paul, als we elkaar maar eens kunnen zien!
— Nog veertien dagen.
— Ja, dat weet ik wel, maar dat duurt nog veel te lang. Acht dagen zou zeker wel genoeg zijn...
— Misschien nog wel minder, maar de dokter heeft het bevolen.
— Ik zal het niet kunnen uithouden. Misschien geeft de operatie niet eens een goed resultaat, en dan hebben we ons maar voor niets blij gemaakt. En wat dan?

Hij zweeg.

— Wij konden toch...
— Anna!
— Voor een enkel oogenblik maar, lieve Paul. Het zal toch geen kwaad kunnen!
— Dus ge wilt het?
— Voor een oogenblik maar. We doen er het verband dadelijk weer om. Ge behoeft volstrekt niet bang te zijn!
— Laat ons liever wachten. Wij hebben het zooveel jaren gedragen, laat ons die paar dagen nu ook nog maar geduld hebben!
— Neen, ik kan niet wachten. Als ge van mij houdt, dan doet gij het, anders doe ik het alleen!

Hij draalde met zijn antwoord, toen zegde hij bedaard:

— Wij zullen het doen!
— Wanneer?
— Morgen vroeg, hier op de bank.
— Dank u. Dus ge komt zeker?
— Ja!
— Goeden nacht!
— Slaapt wel!

. . . . . .

Morgenschemering.

Paul is al lang op. Hij is bang voor het volgende uur, want Anna is immers schoon, en hij? Wie weet, hoe leelijk hij kan zijn! Misschien is hij schoon, maar in deze onzekerheid zich aan haar laten zien, nooit!

— Het verband af.

Hij scheurt het los en werpt het op de tafel. De oogen houdt hij nog gesloten. Hij gaat naar eene kast, rukt die open en tast erin, tot hij een kleinen spiegel heeft gevonden, die hij wist dat daar moest liggen. Hij zet zich aan het raam en wacht.

Zijn hart slaat onstuimig: zijn hoofd gloeit.

In koortsachtige spanning zit hij daar en staart op het stukje glas, dat zijne vingers krampachtig omsluiten. Nu moest beslist worden, in weinige minuten heeft hij zekerheid.

Het is lichter geworden.

Hij voelt een lichtschijnsel, opent langzaam de oogen en staart vol verwachting in den spiegel... Neen, neen, neen! Wat is dat? Zou hij dat zijn? Zou hij dat zijn? een oud, gerimpeld, leelijk gezicht! Hij? Deze bleeke ingevallen wangen, dat roode haar, die vuile tanden, die magere hals! Het is niet mogelijk. Neen, het mag niet waar zijn!

Hij buigt zich ver voorover, het venster uit en spert wijd de oogen open, maar onveranderd blijft hem zijn beeld aanstaren. Hij kan het nog altijd niet geloven. Hij blijft ontzet in de spiegel staren, totdat hij ziet, dat het wazig wordt; dan legt zich weer den sluier voor zijne oogen, donkerder, steeds donkerder wordt alles om hem heen, en eensklaps is het weer geheel zwart geworden; hij ziet in het geheel niets meer...

Toen maakte de vertwijfeling zich van hem meester. Hij geloofde krankzinnig te zullen worden. Hij slingerde het spiegeldje weg, stampte met de voeten en sloeg zich in het gezicht. Anna zal hem zien, zij zal een afkeer van hem krijgen, ze zal hem verlaten, den leelijken blinde en naar buiten gaan in de zonnige wereld en hem vergeten. Hij zal moeten achterblijven, hulpeloos, alleen.

Al zijn geluk is voor altijd vernietigd!

Hij zinkt in eenen stoel neer en snikt als een kind.

Eensklaps springt hij op. Eene bekende hand strijkt hem over het gezicht.

— Zijt gij het Paul? hoort hij fluisterend.
— Ja! zegt hij zwaar ademhalend.
— Paul, ik heb u in den hof gezocht, overal en ik vond u niet. En toen heb ik het verband losgemaakt.
— Dus ziet ge mij nu, riep hij uit.
— *Neen, neen, dat is juist wat ik u wilde zeggen.* Het is juist zoo donker als vroeger. De operatie moet mislukt zijn. Ik zie volstrekt niets!
— Ik ook niet! jubelde hij. Ik heb het verband ook afgenomen, en toen... toen was het eensklaps geheel en al zwart.
— Maar nu moeten we altijd blind blijven, zuchtte zij.
— Daarvoor zullen we dan ook des te meer van elkaar houden, riep hij blij uit, zijne arme, blinde vriendin omhelzende.

NIEUWS
uit de stad en de omstreken

De giften voor de tombola ingericht door de Maatschappij van Onderlingen Bijstand « **Het BURGERWELZIJN** » zullen met erkentelijkheid ontvangen worden in het lokaal der maatschappij, HONDSTRAAT, alsook bij M. Joseph DECKERS, voorzitter der Maatschappij.

Verleden maandag hadden wij het genoegen nogmaals de kinders der **school Deckers** in hunne immer vorderende handelwijze te kunnen bewonderen. Ofschoon zeer heet weder, was de groote zaal der Concordia zoodanig met uitgelezen volk bezet, dat het moeielijk was eene plaats te vinden, zelfs lang voor het aangekondigd uur. Onmogelijk aan te duiden wat van het welgelukt programma den meesten lof verdient: alles en ieder stukje in het bijzonder is zoo wel en zoo kundig uitgevoerd, dat men zich afvraagt hoe de Bestierster zulke volmaakte opvoering kan bekomen van kinderen. Ook is men eenparig die Jufvrouw te prijzen over het goed leeren en tevens over den waren godsdienstzin, die in alles heerscht en tot zulke verbazende zelfopoffering kan geleiden. Haar proficiat wenschen is overbodig, want het daverend handgeklap der tevreden onders en het luidruchtig gelach, dat de zaal deed dreunen, zeggen genoeg een ieders gelukwenschen. Met genoegen herdenkt men die koddige papieren zakken gevuld met levende waar, en hoe die lieve kokskens daardoor sprongen; nog nooit hebben wij iets zoo mooi gezien en dat zoo schoon is voorgesteld geworden. Eer aan de **School DECKERS** en hare verknochte onderwijzeressen! Moge ze voortbloeien en immer meer en meer goed voortbrengen voor de toekomst onzer lieve kinderen.

De Boerenkrijg te Hasselt. — ZONDAG 28 AUGUSTUS. — Ziehier de orde der feestelijkheden welke dien dag zullen plaats hebben:

Om 10 ure, op de Leopoldplaats, plechtige mis opgedragen door den Z. E. H. Heylen, Prelaat der abdij van Tongerloo. Onder de Mis, uitvoering van Gregoriaansche motets. Gelegenheidsredevoering door den Eerw. heer Claeys, pastoor van St-Nicolaaskerk te Gent en lid der Koninklijke Vlaamsche Academie.

Om 11 ure, vorming van den stoet samengesteld uit **32S** maatschappijen, gilden en genootschappen van het Vlaamsche land. (Er zijn ook eenige Waalsche maatschappijen).

Om 11 1/2 ure, aankomst en ontvangst van de overheden en begin van den optocht des stoets.

Om 12 ure, inhuldiging van het prachtig gedenkteeken, meesterstuk van Baggen-De Vriendt. Feestrede door den heer Helleputte, volksvertegenwoordiger en hoofddeken van den Boerenbond. Uitvoering eener gelegenheidscantate, woorden van Hilda Ram en getoonzet door Emiel Wambach; 600 uitvoerders.

Te beginnen van *2 1/2 ure*, festival, waaraan ongeveer 120 muziekmaatschappijen deelnemen.

Om 2 1/2 ure, groote Vlaamsche Landdag. Verscheidene welgekende redenaars zullen er het woord voeren en de verschillende brandpunten der Vlaamsche beweging bespreken. Zullen er tegenwoordig zijn: de heeren Begerem, minister van Justicie; De Vriendt, Coremans, Helleputte, de Corswarem, Cartuyvels, de Theux, volksvertegenwoordigers, enz.

Om 7 ure, uitdeeling der prijzen aan de muziekmaatschappijen welke deel hebben genomen aan den Festival en eene premie gewonnen hebben.

Om 8 ure, uitnemend prachtige verlichting der stad.

Om 10 ure, groot vuurwerk.

Zooals men zal kunnen nagaan, is dit feestprogramma *Onze Helden van 1798* waardig, en zal de moeilijksten bevredigen.

Daar het dien dag vreemdelingen zal regenen, zoo heeft de Staat 25 bijzondere treinen ingericht.

Borgloon. — *Werkmanshuizen.* — Eene belangrijke vergadering der maatschappij van werkmanswoningen « *de Loonsche Haard* » heeft *op donderdag 18 Augustus, in de ruime zaal van* den Katholieken Kring van Borgloon plaats gehad. Tusschen de voorname personen die de vergadering bijwoonden, bemerkte men den Z. E. H. Peumans, pastoor-deken van Borgloon, voorzitter der maatschappij, M. Desmaisières, volksvertegenwoordiger van Tongeren, M. den Ridder de Borman, lid der bestendige deputatie van Limburg, M. den Burggraaf Desmaisières, burgemeester van Heers, M. Florent Deploige, provincieraadslid.

Deze laatste heeft lezing gegeven van een merkwaardig verslag over den toestand der maatschappij. Daaruit blijkt dat zij steeds bloeit en vooruitgaat. Op het einde van haar tweede jaar bestaans, bestatigt men dat zij niet alleen de bloeiendste van gansch de provincie Limburg is, maar ook nog dat zij weldra eene der belangrijkste maatschappijen van dien aard, van het heel België zijn zal.

Inderdaad, gedurende het jaar 1896, heeft men 29 leeningen, voor de som van fr. 29,510 toegestemd; gedurende het jaar 1897, 35 leeningen bedragende eene som van fr. 34,500. Van den 1r Januari 1898 tot heden, werden 36 leeningen toegestemd, bedragende de som van fr. 34,955. Zoo dat in twee jaar *honderd* leeningen, bedragende eene som van fr. 100,000, gedaan werden.

De meeste dezer leeningen zijn gedekt door de verzekering op het leven.

Er dient echter opgemerkt te worden dat alle vragen niet aanvaard worden. Van eenen kant, zoeken de ijverige bestierders zoo veel goed mogelijk aan den werkman te doen; van eenen anderen kant, willen zij dat het geleend kapitaal in goede handen zij. Daarom heeft men veertig vragen moeten van de hand wijzen.

Te rechte heeft men gelukwenschen toegestuurd aan den verknochten heer Pastoor van Heers en aan den Secretaris der maatschappij, den heer Alphonse Mondus.

Moge ons werk der werkmanswoningen, dat in zoo korten tijd zulke schitterende uitslagen opgeleverd heeft, van dag tot dag meer gekend en meer gewaardeerd worden in al de dorpen van het kanton Loon. Het valt buiten twijfel dat dit schoon werk voor veel zal bijdragen om het socialistisch gevaar van onze bevolkingen af te keeren.

Door koninklijk besluit van 30 juni wordt onze stadsgenoot M. Jozef Wyngaard, bureeloverste van 2e klas, tot den graad van hoofdklerk benoemd in den dienst der exploitatie van de Staatsspoorwegen.

WERK DER BROODEN VAN DEN H. ANTONIUS. — *Ontvangene giften*: Uit erkentenis fr. 5 — Ir. 5 — Om eene gunst te bekomen fr. 0,50 — Om eene tijdelijke gunst te bekomen fr. 1.

VOLKSBOND ST-MATERNUS. — Verleden zondag had in den hof van den Volksbond St-Maternus een *buitengewoon schoon concert* plaats, gegeven door de Symphonie van de Concordia.

Al de stukken wierden op dusdanige wijze uitgevoerd, dat eenieder verwonderd stond van den wonderbaren vooruitgang welke deze maatschappij gedurende dit laatste jaar onder de bekendige en verkiesde leiding van den heer Guill. Ruyters gedaan had.

Eere aan de leden van de Symphonie der Concordia, en bijzonder eere aan haren bekwame beheerder den heer Guill. Ruyters!

Bree. — GROOTE BRAND. — Gisteren tegen den avond luidde de brandklok. Eene zware rookwolk steeg op uit de Nieuwstad: het groot huis met schuur en stal, toehoorende en bewoond door Henri Schoofs-Van Ottendyk stond in volle vlam.

Onze wakkere pompiers waren spoedig ter plaatse met hunne brandspuiten. Aan bluschen viel echter niet te denken, door de groote hoeveelheden koorn, die voorbanden waren en die weldra langs alle kanten volop in brand stonden, zoodat men zich moest bepalen met het vee en eenige meubelen te redden.

De schade is aanzienlijk, doch alles verzekerd.

In de schuur zijn 250 bussels koorn verbrand, toehoorende aan W. Clauwers, die niet verzekerd zijn.

Examens.

MM. R. Van Langenaken en J. Smets van Tongeren en M. E. Michiels van Wellen komen *met goeden uitslag* het examen van toegevoegden leeraar van het middelbaar onderwijs, lageren graad, af te leggen.

M. R. Van Meer van Vechmael komt hetzelfde examen met *onderscheiding* af te leggen.

Officieele akten.

M. Detilleux, advokaat en aanvullend vrederechter te Hollogne-aux-Pierres, is vrederechter benoemd van het kanton Borgworm, in vervanging van M. Streel, ontslaggever.

GEESTELIJKE BENOEMINGEN.

De E. heer J. Poncelet, professor aan het Instituut St-Paul, is kapelaan benoemd te Grivegnée.

De E. heer H. Hauseux, kapelaan te Herstal, St-Lambert, is kapelaan benoemd te Jemeppe.

De E. heer Fr. Janssen, professor aan het College O. L. V. te Tongeren, is kapelaan benoemd te Herstal St-Lambert.

DE HUT
VAN
ONKEL TOM

37STE VERVOLG.

— Mijn vader was een geboren aristocraat. Ik denk dat hij in een vroegeren staat tot de hoogere kringen van geesten moet gehoord hebben en al zijn adelstrots had medegebracht; want die zat hem in het bloed, hoewel hij van eene arme en volstrekte niet edele familie was. Mijn broeder was in dit opzicht zijn evenbeeld.

Nu heeft een aristocraat, gelijk gij weet, de geheele wereld over, geen menschelijk gevoel voor iets dat buiten zekere maatschappelijke grenslijn ligt. In Engeland is die grenslijn op zekere plaats getrokken, in Birma op eene andere en in Amerika wader op eene andere; maar de aristocraat van al die landen stapt nooit daaroyer heen. Wat in zijne eigene klasse eene hardheid, een onrecht of een ongeluk zou zijn geweest, was in eene andere slechts iets onverschilligs, dat vanzelf sprak. Mijn vaders grenslijn was die der kleur; onder zijns gelijken was nooit iemand billijker en edelmoediger; maar hij beschouwde den neger door alle kleurschakeeringen heen als een schakel tusschen den mensch en de dieren, en met al zijne denkbeelden van recht en billijkheid naar deze onderstelling af.

Welnu, mijn vader had ongeveer vijf honderd negers aan het werk; hij was een onbuigzaam, voortvarend, scherp opletend man van zaken; alles moest naar een vasten regel gaan, die met onfeilbare stiptheid in acht genomen moest worden. Als gij nu in aanmerking neemt, dat er naar zulk een regel gewerkt moest worden door een troep luie, babbeltzieke, onhandige arbeiders, die hun leven lang geen lust, en ook geene reden hadden gehad om iets anders te leeren dan dagdieven, dan zult gij begrijpen dat er op zijne landgoederen vele dingen morsten gebeuren, die een gevoelig kind, zooals ik, droevig en akelig moesten voorkomen. Buitendien had hij een opzichter, een lange, grove kerel, met zware, forsche vuisten, die eene regelmatige leerschool van hardheid en ruwheid had doorgegaan en meester in dat vak was geworden. Mijne moeder kon hem nooit uitstaan, en ik ook niet; maar mijn vader had hij geheel voor zich ingenomen, en deze man heerschte dus op het goed als absoluut despoot.

Ik was toen een kleine jongen, maar ik had reeds dezelfde liefhebberij voor alle soorten van menschelijke wezens, die ik nu heb, eene soort van hartstocht om met de menschheid, welke gedaante zij ook dragen mocht, kennis te maken. Ik was veel in de huiten en onder de arbeiders op het veld, en was dus natuurlijk een groot gunsteling. Allerlei grieven en klachten werden mij in het oor gefluisterd en ik verteldde ze mijne moeder, en wij met ons beiden vormden eene soort van commissie tot herstel van grieven. Wij voorkwamen en verhinderden veel wreedheid, en streelden ons met de gedachte dat wij veel goeds deden, totdat ik, gelijk dikwijls gebeurde, in mijnen ijver te veel deed. Stubbs klaagde aan mijnen vader dat hij het volk niet meer regeeren kon en zijne betrekking moest neerleggen. Mijn vader was een teeder, inschikkelijk echtgenoot; maar hij was ook iemand die nooit terugdeinsde voor iets dat hij noodig achtte; en aldus zette hij zijn voet als eene rots tusschen ons en de veldarbeiders. Hij zegde mijne moeder in bewoordingen, die zeer minzaam en verschoonend, maar tevens zeer beslissend waren, dat zij volkomen meesteres over de huisbedienden zou zijn, maar dat hij geene bemoeiing met de veldarbeiders kon veroorloven. Hij achtte en beminde haar boven alle levende wezens.

Ik hoorde mijne moeder wel eens over sommige gevallen met hem redeneeren en haar best doen om zijn mededoogen op te wekken. Hij luisterde met de ootmoedigste beleefdheid en kalmte naar de aandoenlijkste toespraak en antwoordde dan: Het komt alles daarop neer: moet ik Stubbs laten gaan of hem houden? Stubbs is de nauwkeurigheid, de eerlijkheid en de bekwaamheid in eigen persoon, een man door en door met mijne zaak bekend en zoo menschelijk als de menschen over het algemeen zijn. Volmaaktheid kan men niet bekomen; en als ik hem behoud, moet ik zijne administratie als een geheel goedkeuren, ai gebeurt er nu en dan iets waarop aanmerking zou kunnen gemaakt worden. Alle regeering brengt eenige noodzakelijke hardheid mede. Algemeene regels moeten wel in sommige bijzondere gevallen hard zijn. Dezen laatsten stelregel scheen mijn vader bij de meeste omstandigheden, waarin over wreedheid werd geklaagd, voor alles afdoende te houden. Als hij dit gezegd had, trok hij meestal zijne voeten op de sofa, gelijk iemand die met zijn werk gedaan heeft, en schikte zich tot het lezen van het dagblad, naar het te pas kwam.

De waarheid is dat mijn vader juist die soort van talent bezat, die een staatsman noodig heeft. Hij had Polen kunnen verdeelen, even gemakkelijk als men een oranjeappel doorsnijdt; of Ierland kunnen vertrappen, even bedaard en stelselmatig als iemand op de wereld. Eindelijk zag mijne moeder wanhopig van alle tusschenkomst af. Men zal het nooit weten, voordat de laatste verantwoording wordt afgelegd, wat vele edele en teedere harten gelijk het hare gevoeld hebben, zoo geheel weerloos geworpen in hetgeen zij eenen afgrond van onrecht en wreedheid achten, en wat niemand anders om hen heen daarvoor houdt.

Als ik onder hare zorg was blijven opgroeien, zou zij mij tot ik weet niet welk enthousiasme hebben opgewonden. Ik had misschien een heilige, een hervormer, een martelaar kunnen worden, maar helaas, helaas! Ik moest van haar af toen ik pas dertien jaar oud was, en ik heb haar nooit weder gezien.

St-Clare liet zijn hoofd in zijne handen zinken en zweeg eene poos. Eindelijk zag hij weder op en vervolgde:

— Toen mijn vader stierf, liet hij zijn vermogen na aan ons, zijne tweelingzonen, om het te verdeelen, gelijk wij zelven met elkander zouden overeenkomen. Er ademt op Gods aarde geen edeler, grootmoediger mensch dan Alfred, wanneer hij met zijne gelijken te doen heeft, en wij schikten die verdeeling van eigendom uitmuntend, zonder een enkel onbroederlijk woord of gewaarwording. Wij namen ons voor, het goed te zamen te laten bewerken, en Alfred, wiens gestel tweemaal zoo sterk was als het mijne, en die veel meer aanleg voor landbouw en handelzaken bezat, werd met hart en ziel een planter.

Wat mij betreft, een proeftijd van twee jaren overtuigde mij dat ik in die zaak geen deelgenoot kon blijven. Een troep van zeven honderd slaven, die ik niet persoonlijk kon kennen en in wie ik geen persoonlijk belang kon stellen, als zonvele ossen te laten opkoopen, voertjagen, stallen, voeden en werken, terwijl de vraag: hoe weinig van de meest gewone genietingen des levens voldoende waren om hen tot werken in staat te houden, gedurig opnieuw moest overlegd worden; en de noodzakelijkheid van opzichters en drijvers, met hunne eeuwige zweep, de eerste en de laatste, de eenige reden voor alles was; dat geheele ding was mij onuitstaanbaar, verdrietig en walgelijk; en als ik dacht aan de waarde die mijne goede moeder aan eene enkele menschelijke ziel had toegekend, werd het zelfs schrikkelijk voor mij.

Het is onzin, naar mijn begrip, te willen zeggen dat slaven met dat alles weltevreden zijn. Ik heb nooit de wartaal kunnen uitstaan, die sommigen van uwe Noordlanders, onze vrienden, hebben bijeengelapt om onze zonden te verschoonen. Wij weten het allen wel beter. Zeg mij dat er iemand op de wereld is, die al de dagen van zijn leven, van den morgend tot den avond, onder het scherpziende oog van een meester verlangt te werken, zonder in eenig opzicht zijn eigen wil te mogen doen, altijd aan denzelfden vervelenden eentonigen arbeid, en dat alles voor twee broeken en twee paar schoenen in het jaar, met juist genoeg voedsel en huisvesting om hem tot werken in staat te houden; iemand die denkt dat menschelijke wezens op die manier nagenoeg even weltevreden kunnen zijn als op eenige andere, ik wenschte dat hij het eens beproefde! Ik zou den hond koopen en hem met een gerust geweten als slaaf gebruiken.

— Ik heb altijd gemeend, zegde Ophelia, dat gij allen met die dingen tevreden waart en ze voor recht hield, volgens de Schrift.

— Praatjes! Zoover zijn wij nog niet been. Alfred, die zulk een onverbiddelijke despoot is als er nog ooit leefde, wil zich niet met zulk eene verdediging behelpen. Neen, hij beroept zich trotsch en stout op dat oude eerwaardige recht, het recht van den sterkste; en hij zegt, en ik geloof met reden, dat de amerikaansche planter alleen maar datgene in een anderen vorm doet, wat de engelsche aristocraten en kapitalisten met de lagere klassen doen; en dat is naar ik meen: ze zich toeeigenen met lichaam en ziel, om ze tot hun voordeel en genoegen te gebruiken. Hij verdedigt beiden, en mij dunkt dat hij daarin ten minste consequent is. Hij zegt dat er geen hooge trap van beschaving kan bestaan, zonder dat de massa's, letzij uitdrukkelijk en in naam, letzij toch inderdaad, slaven zijn. Er moet, zegt hij, eene lagere klasse wezen, die aan lichamelijken arbeid gebonden is en slechts eene dierlijke natuur heeft: en eene hoogere, die daardoor middelen en tijd bekomt om haar verstand te ontwikkelen en hare talenten te volmaken, waarmede zij tevens de ziel en beheerscheres der lagere wordt. Zoo redeneert hij, omdat hij een geboren aristocraat is; en ik geloof het dus niet, omdat ik een democraat geboren ben.

— Hoe in de wereld kunnen die twee dingen met elkander vergeleken worden? zegde Ophelia. De engelsche arbeider wordt immers niet verkocht en verhandeld, niet van zijne familie gescheiden, niet gegeseld?

— Hij hangt evenzeer van den wil zijns meesters af, alsof deze hem gekocht had. De slavenhouder kan zijn weerspannigen slaaf laten dood geeselen, de kapitalist kan hem laten dood hongeren. Wat de familie betreft, is het moeielijk te zeggen wat er erger is: zijne kinderen te zien verkoopen, of hen tehuis te zien honger lijden.

— Maar het is geene rechtvaardiging der slavernij, te bewijzen dat zij niet erger is dan eene andere kwaad.

— Ik heb haar ook niet willen rechtvaardigen; ja, ik zeg bovendien dat onze schennis van de rechten der menschheid stouter en openlijker is. Een mensch werkelijk te koopen gelijk een paard, zijne tanden te bekijken, zijne gewrichten te laten knappen, hem te laten loopen hoe hij loopt en zich beweegt, en dan zijn prijs te betalen, speculanten, opfokkers, handelaars en makelaars in menschelijke lichamen en zielen te hebben, dat stelt de zaak in eene meer tastbare gedaante voor de oogen der beschaafde wereld, schoon het andere dat men doet in zijnen aard eigenlijk de zaak zelve die ik haatte, het gebruiken van die mannen en vrouwen als onze werkdieren, het onderhouden van onkunde, ruwheid en ondeugd, alleen om geld voor mij te winnen!

(Wordt voortgezet.)